

ENGLJSKI APELACIONI SUD

Presuda od 9.VII 1975.

Pumice Aggregates Ltd.
c/a Lep Chartering Ltd.

Vijeće: Lord Cairns i Lord Roskill

Brodarski ugovor na vrijeme - Utvrdjivanje sadržaja usmeno zaključenog ugovora - Ako se radi o sporu vezanom za sadržaj usmeno zaključenog ugovora, taj sadržaj utvrđuje sud po slobodnom uvjerenju na temelju svih relevantnih i konkretnih okolnosti - Sud dolazi do zaključka da su se stranke, koje su medjusobno sklopile ugovor o prebacivanju brodarskog ugovora na vrijeme s jedne na drugu, sporazumjele da će ugovoreni dio vozarine dobivene od tog broda, koji pripada prvom naručitelju u brodarskom ugovoru na vrijeme, platiti preuzimatelj broda (po ovom novom sporazumu) jer je on primio vozarinu a ne njegov agent kojem su stranke priznale samo proviziju

Tužitelji (Pumice Aggregates Ltd.) su sklopili brodarski ugovor na vrijeme za cijeli brod (time charter), kojim su stekli pravo korištenja broda "Playa del Medano" za prijevoz smrznutog mesa iz Irske do Wilmingtona u SAD.

Zbog izvjesnih poteškoća do kojih je došlo u vrijeme trajanja ugovora, tužitelji su se obratili tuženima (Lep Chartering Ltd.) direktno ili preko njima pridruženog poduzeća Lep (Ireland) u svrhu preuzimanja na iskorištavanje navedenog broda, te je sklopljen sporazum kojim je između ostalog predviđeno da: a) tuženi, a ne Lep (Ireland) preuzimaju spomenuti brodarski ugovor na vrijeme; b) čista dobit ostvarena na putovanju dijelit će se 50:50; i c) Lep (Ireland) ima pravo na 5% provizije od vozarine.

Do spora je došlo zbog razmimoilaženja u stajalištima tužitelja i tuženih u pitanju dužnosti isplate 50% ostvarene čiste dobiti. Tuženi naime drže da je na isplatu tužiteljima obvezno njima (tuženima) pridruženo poduzeće Lep (Ireland).

U prvoj instanci presudu je donio sudac Donaldson, prema kojoj ovaj slučaj ne može biti riješen drugačije već tako da su upravo tuženi odgovorni tužiteljima za isplatu 50% ostvarene dobiti. Ovom presudom tužitelji stječu pravo

na naknadu 6 300 £ od tuženih prema pravilima Vrhovnog suda u postupku (R.S.C., O 14).¹⁾

Tuženi su uložili žalbu; o slučaju pred Apelacionim sudom odlučuju suci Lord Cairns i Lord Roskill²⁾, koji su zaključili slijedeće: tužitelji su podastrijeli na uvid sudu nedvojben sporazum sklopljen s tuženima, a tuženi sa svoje strane nisu u svojem iskazu (affidavit) dali čvrstu i neoborivu obranu iz koje bi nedvosmisleno proizlazilo da nisu oni ti s kojima je zaključen spomenuti sporazum. Postojanje ovog sporazuma je za sud izvan svake sumnje, te je žalba odbijena.

Lord Roskill iznio je ove bitne razloge kao obrazloženje odluci koju je s njim donio Lord Cairns:

Tužitelji, Pumice Aggregates Ltd. su društvo s ograničenim jamstvom, koje djeluje u Velikoj Britaniji. U svojem poslovanju oni sklapaju brodarske ugovore (u ovom slučaju na određeno vrijeme) i dobit ostvaruju iz najmljivanjem (by letting out) brodskog prostora kojim raspolazu na osnovi brodarskog ugovora.

Brodarskim ugovorom na vrijeme stekli su pravo korištenja broda "Playa del Medano" u namjeri da iznajmljuju brodski prostor za prijevoz smrznutog mesa iz Irske u Wilmington (SAD). Ovakva trgovina poznata je pod nazivom "prekooceanska trgovina". Medjutim, u vrijeme dok su tužitelji bili naručitelji broda u brodarskom ugovoru na vrijeme (time charterers), pojavile su se izvjesne poteškoće - ovdje nije bitno kako su nastale niti kakva im

1) Radi se o pravilima koja su sačinili prvo i drugostepeni sud; oni se i nadalje nazivaju "Vrhovnim", ma da to više nisu prema zakonu donešenom 1876. god.

2) U ovom slučaju su u vijeću Apelacionog suda sudjelovala samo dva suca, pa je prema tome bilo od odlučne važnosti da su se oba složila u svojem votumu. Da su njihova stajališta bila podijeljena rezultat bi bio isti, jer ako se mišljenja sudaca u vijeću razilaze, tako da je na svakoj strani jednaki broj sudaca, uzima se da je žalba protiv prvostepene presude odbijena. - Nema pravila prema kojemu bi vijeća viših sudova trebala biti sastavljena od neparnog broja sudaca.

je bila priroda. Kako tužitelji nipošto nisu željeli izgubiti korist koju im je donosio brodarski ugovor, obratili su se i u tome je spor: da li direktno tuženima (Lep Chartering Ltd.) ili su to učinili indirektno preko tuženima pridruženog poduzeća Lep (Ireland), s namjerom da oni preuzmu postojeći brodarski ugovor na vrijeme koji su tužitelji (Pumice Aggregates Ltd.) ranije sklopili.

Jedno je za sud izvan svake sumnje: ovakva pogodba je doista sklopljena. Sud je prije svega utvrdio da su tuženi, a ne Lep (Ireland) na ovaj način postali naručitelji u brodarskom ugovoru na vrijeme (time charterers). Drugo, da će čista dobit ostvarena putovanjem iz Irske za Wilmington u SAD biti dijeljena 50:50. Treće, Lep (Ireland) treba dobiti 5% provizije od čiste vozarine.

Pitanje je samo: tko je dužan tužiteljima naknaditi 50% od ostvarene dobiti?

Shodno presudi suca Donaldsona u prvom stupnju, tužitelji tvrde da su to dužni učiniti tuženi. Posljednji poriču ovakve tvrdnje navodeći da ovaj zahtjev može tere- titi jedino njima (tuženima) pridruženo poduzeće Lep (Ireland).

Na temelju dokumenata i iskaza svjedoka sud je također ustanovio da ovakvo nastojanje tuženih, koji žele odgovornost prenijeti na pridruženo poduzeće Lep (Ireland), nije iznenađujuće, s obzirom da između Lep-a (Ireland) i tužitelja postoji spor oko pitanja: tko od njih ima pravo na iznos od 5 000 £ iz jedne od njihovih ranijih poslovnih transakcija, odn. tko kome taj iznos duguje. Ukoliko bi se ustanovilo da tužitelj duguje tu svotu Lep-u (Ireland) tada bi suma tužiteljevih potraživanja prema Lep-u (Ireland) iz ovog spora bila znatno umanjena.

Osvrćući se na suvremeni način sklapanja poslova, kad značajne odluke moraju biti donešene vrlo brzo, kad se ugovori zaključuju preko telefona, sud konstatira da nije nimalo čudno što se u slučaju nastanka spora među stran- kama teško može odmah ustanoviti na što se koja od strana- ka obvezala, te koja su njezina prava i dužnosti prema takvom sporazumu, jer se rijetko ovakvi pristanci detaljno zapisuju, ili pak registriraju na način koji bi u potpuno- sti isključio eventualni kasniji nesporazum.

Slučaj o kojem sud upravo raspravlja je tipičan "uzorak" spomenute pojave: u određenoj momentu više se ne zna tko sklapa kakav ugovor, pa čak ni s kim ga sklapa.

Osnovna namjera ovog sporazuma je očuvanje koristi koje pruža brodarski ugovor na vrijeme, na zajedničku dobit tužitelja i grupacije Lep. Umjesto tužitelja, na mjesto naručitelja brodarskog ugovora na vrijeme stupa tuženi - Lep Chartering Ltd, odgovarajuće poduzeće iz grupacije Lep. Stoga su tuženi jedini ovlašteni na iznajmljivanje brodske prostora za prijevoz smrznutog mesa preko Atlantika. Prema tome su samo oni, a ne Lep (Ireland) ti koji će zaraditi na ugovorenoj podjeli dobiti ostvarenoj na vozarini. Iz ovoga proizlazi da je malo vjerojatno da bi se Lep (Ireland), koji je samo brodarski agent, išao ugovorno obvezati na plaćanje velikog iznosa tužitelju na ime podjele dobiti, kada on sam nije stekao nikakvo pravo po ugovoru o kojem je riječ na primitak vozarine, putem koje se dobit i ostvaruje.

U iskazu tuženih se međjutim uopće ne spominje što se dogodilo s 50% dobiti ostvarene od vozarine.

Iz dokumenata koji su stajali na uvid sudu nedvojbeno proizlazi da su tuženi primili 100% vozarine.

Sudu nije podastrijeto ništa u prilog potkrijepe stajališta tuženih da je ugovor o prijenosu brodarskog ugovora na vrijeme sklopljen između tužitelja i Lep-a (Ireland).

S druge strane, ne postoji potreba da se ulazi u detaljnu analizu tvrdnje tužitelja, jer oni imaju nedvojben dokaz o postojanju dogovora između njih i tuženih (Lep Chartering Ltd.) - sporazum o prijenosu brodarskog ugovora na vrijeme.

Shodno svemu iznešenom Lord Roskill odbija žalbu.

Lord Cairns se u potpunosti slaže sa svime što je ovdje rečeno iz ovih bitnih razloga: on drži da je izvan svake dvojbe da je ugovor sklopljen između tužitelja (Pumice Aggregates Ltd.) i tuženih (Lep Chartering Ltd.), a ne između tužitelja i Lep-a (Ireland), jer je Lep (Ireland) prema ugovoru ovlašteno samo na proviziju od 5%, dok će čista dobit biti dijeljena 50:50. Za suca Lorda Cairnsa je također izvan svake sumnje da se ostvarena čista dobit nalazi u posjedu tuženih, a ne Lep-a (Ireland).

Time je ponovno potvrđeno odbijanje žalbe.

(LLR*1976,6, str.529)

K.M.